

ХРОНІКА НАУКОВОГО ЖИТТЯ

О.Б.Головко (Київ)

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ З НАГОДИ 755-ї РІЧНИЦІ КОРОНАЦІЇ ДАНИЛА РОМАНОВИЧА

Перше десятиліття третього тисячоліття в історичній науці ознаменувалося підвищеним інтересом до історії середньовічних Волині і Галичини. Проте, якщо бути точним, цей цікавий період розпочався наприкінці минулого століття – у 1999 р., коли відзначалося 800-річчя утворення Галицько-Волинської держави (або об'єднаного Галицько-Волинського князівства). У 2001 р. чергова кругла дата – 800-ліття від дня народження короля Данила Романовича, а у 2005 р. вшановувалася пам'ять (у зв'язку із загибеллю 19 червня 1205 р.) його батька – князя Романа Мстиславича. Ці ювілейні дати стали приводом для повернення до забутих та нерідко сфальсифікованих сторінок нашої минувшини, для написання наукових праць та проведення відповідних конференцій. Приємно, що необхідність сприяння науці відчують і небайдужі до історико-культурної спадщини державні діячі та політики. Зокрема, звернення академіка К.М.Ситника, А.С.Матвієнка, Р.В.Ткача та інших народних депутатів України у певній мірі сприяло прийняттю спеціальної постанови Верховної Ради України про відзначення 750-річчя коронації Данила Романовича та 700-річчя утворення Галицької митрополії, а також проведенню присвяченої цим датам Міжнародної наукової конференції у Львові у 2003 р.

У 2008 р. науковці Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника разом із колегами з Центру східноєвропейських досліджень Варшавського університету вирішили провести Міжнародну наукову конференцію у місті, де відбулася коронація Данила Романовича – в історичному Дорогичині (нині – адміністративний центр гміни Дорогичин, Семятицький повіт, Підляське воєводство, Республіка Польща). На симпозіум були запрошені вчені не тільки з України та Польщі, а й з Росії, Угорщини, Словаччини, Сербії. На жаль, через різні обставини на конференцію змогли прибути науковці тільки з трьох перших країн, проте слід відзначити, що історією держави Данила та Василька Романовичів якраз більше всього й займаються українські, польські та російські історики.

Сам факт проведення у Польщі конференції, присвяченій історії України, є дуже знаковою подією, оскільки, слід зазначити, у час свого розквіту держава братів Романовичів у різній мірі охоплювала територію сучасних України, Білорусії, Польщі, Литви, Молдови, Румунії, справляючи неабиякий вплив на політичну історію середньовічної Центральної та Східної Європи.

Міжнародна наукова конференція з нагоди 755-ї річниці коронації Данила Романовича проходила 20 грудня 2008 р. у приміщенні вищої духовної семінарії Дорогичинської дієцезії римо-католицької церкви Польщі. Із вітальним словом до присутніх звернувся дорогичинський єпископ *Антоній Дідич*, який підкреслив важливість зустрічі науковців для вивчення спільного минулого Польщі й України. Учасники конференції заслухали вітання від президентів Польщі та України – Леха Качинського й Віктора Ющенка. Перед учасниками заходу виступили Надзвичайний і Повноважний Посол України у Республіці Польща *О.Моцик*, голова Івано-Франківської обласної ради *І.Олійник*, директор Центру східноєвропейських досліджень Варшавського університету *Я.Малицький*.

Безпосередньо наукову частину конференції розпочав доктор історії *М.Бартницький* (Люблін, Польща), який доповів про результати своїх досліджень володарських регалій князів Романовичів, зокрема докладно проаналізував літописні повідомлення про обставини коронації короля Данила. Доктор історії *В.Нагірний* (Краків, Польща) проаналізував перебіг переговорів між галицько-волинськими князями і римською курією у 1240-х рр. Доктор історичних наук *А.Майоров* (Санкт-Петербург, Російська Федерація) свою доповідь присвятив дискусійному питанню про можливість переговорів посланців Папи Римського Інокентія III з галицьким князем Романом Мстиславичем на початку XIII ст. Про висвітлення подій, пов'язаних із коронацією Данила Романовича у працях видатного польського хроніста XV ст. Яна Длугоша і його продовжувачів у XVI ст. М.Меховського, М.Стрийковського, С.Сарницького, М.Кромера, Б.Папроцького розповів доктор історії *Д.Домбровський* (Торунь, Польща).

На вечірньому засіданні виступив кандидат історичних наук *М.Волощук* (Івано-Франківськ, Україна), який розглянув питання про кількість візитів князя Данила Романовича до монголів, присвятивши головну увагу розглядові диплому угорського короля Бели IV.

Доктор історичних наук *О.Головка* (Київ, Україна) розповів про історію давніх західнобузьких міст Холм і Дорогичин, та про роль, яку вони відіграли безпосередньо у проведенні коронації короля Данила. Своє бачення політичної належності міста Дорогичина у XII – першій половині XIII ст. подав дослідник *А.Юзупович* (Варшава, Польща).

При обговоренні результатів наукової конференції її учасники дійшли висновку про необхідність створення міжнародної асоціації науковців – дослідників минулого Галицько-Волинської держави, її історії, археології, культури. Плідній дискусії сприяло вчасне видання матеріалів конференції – «Дрогичинь 1253».

По завершенню заходу його учасники відвідали музей Дрогичинської дієцезії римо-католицької церкви Польщі. На думку фахівців, саме поблизу або на місці сучасного францисканського костелу, у приміщенні якого розташований згаданий музей, у XIII ст. стояв православний храм Богородиці, де й відбулася коронація Данила Романовича. На честь цієї події у 2003 р. тут встановлено спеціальну пам'ятну стелу з написом: «У пам'ять про 750-ту річницю Дорогичинського з'їзду і коронації Данила Романовича, здійсненої папським легатом архієпископом Опізо у соборі Святої Діви Марії. Жителі Підляшшя». Учасники конференції з України побували також у столиці держави короля Данила – стародавньому місті Холмі (нині Хелм – адміністративний центр однойменного повіту Люблінського воєводства Республіки Польща). Тут вони вклонилися місцю, де у 1264 р. був похований король Русі Данило Романович.

Велику допомогу у підготовці та проведенні міжнародної наукової конференції надав голова Івано-Франківської обласної ради І.Олійник. Не можна не відзначити організаційну роботу проректорів Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника професорів І.Цепенди й І.Миронюка, завідуючого кафедрою всесвітньої історії цього навчального закладу професора О.Жерноклеєва, а також польських колег із Центру східноєвропейських досліджень Варшавського університету – професорів Яна Малицького і Маріана Диг'о.

С.С.Падалка (Київ)

ДО 80-РІЧЧЯ ДОКТОРА ІСТОРИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА М.Р.ПЛЮЩА

Микола Романович Плющ – доктор історичних наук, професор, відомий історик України, педагог – народився 5 березня 1929 р. у с. Свидовець Бобровицького району Чернігівської області в селянській родині. Він належить до того покоління, яке зазнало лиха внаслідок спланованого голодомору 1932–1933 рр. на теренах України. Його сім'я, на щастя, вижила. Хлопець рано призвичаївся до роботи, допомагаючи батькам у сільському господарстві.

В 1936 р. Микола пішов до школи, але війна перервала навчання. У роки німецько-фашистської окупації довелося ходити за плугом на полі, котрий тягли часто не коні, а корови, допомагати матері обробляти город, бо батько пішов на фронт і в 1944 р. повернувся інвалідом війни II групи.

Після звільнення Чернігівщини від окупації школа відновила роботу, але робочих рук не вистачало, й доводилося знову обробляти землю в колгоспі та продовжувати навчання. У сусідньому селі Вороньки юнак навчався в старших класах, які закінчив у 1948 р.

В тому ж році він вступив до Київського державного педагогічного інституту імені М.Горького на історичний факультет. У повоєнні роки студентське напівголодне життя було все ж щасливе, бо існувало велике бажання вчитися. Микола читав багато праць з історії, художню літературу. Товариші-студенти часто влаштовували дискусії на історичну тематику, але в умовах тоталітарного режиму це було далеко не просто. Не завжди у бібліотеках вдавалося взяти необхідну літературу, часто бракувало підручників з історії України. Після закінчення в 1952 р. навчання молодий учитель історії працював за призначенням у Кричильській школі Степанського району Рівненської області. З 1953 р. вчителював у Києві в середній школі № 101.

З 1961 р. М.Р.Плющ працював на посаді зав.кабінетом історії й географії Київського міського інституту підвищення кваліфікації вчителів. Це були роки, коли велися пошуки вдосконалення роботи радянської школи, котрі почалися у 1958 р.

Вивчаючи роботу вчителів як денної, так і вечірньої школи, він узагальнює передовий досвід викладання історії, освоює новий предмет – суспільствознавство, організовує курси підготовки вчителів до останнього. Довелося звертатися до провідних учених Інституту історії